

**INCUBATOARELE DE AFACERI VIRTUALE – SOLUȚII
VIABILE PENTRU DEZVOLTAREA ÎNTREPRINDERILOR
MICI ȘI MIJLOCII PE TIMP DE CRIZĂ**

Viorica ATAMAN

CZU: 334.71:004

aman.viorica@gmail.com

Introducere. Incubatorul de afaceri tradițional este o organizație concepută cu scopul de a sprijini atât înființarea cu succes a întreprinderilor, cât și dezvoltarea viitoare a acestora. De cele mai multe ori, incubatorul pune la dispoziție infrastructura fizică necesară derulării afacerilor, servicii de consultanță în afaceri adaptate la specificul fiecărei societăți [5, p. 2]. Altfel spus, incubatorul de afaceri – e o structură orientată spre susținerea afacerilor, organizată într-un spațiu adecvat, în care sunt localizați rezidenții incubatorului, gestionată de un administrator, care urmărește crearea unui mediu favorabil, sustenabil pentru întreprinderile mici și mijlocii nou-înființate, stimulându-le potențialul de dezvoltare și de viabilitate, ajutându-le să se dezvolte în perioada de început, prin asigurarea unor facilități comune și a suportului managerial necesar [4].

În legislația din Republica Moldova [3] termenul sus-menționat este amintit sub denumirea doar de *incubator de inovare*, adică un grup de persoane juridice și persoane fizice constituit în baza unui contract de asociere, încheiat între administratorul incubatorului, pe de o parte, și rezidenții acestui incubator, pe de alta, care valorifică rezultatele științei și inovațiile din unul sau din mai multe domenii tehnologico-științifice prin activități de inovare și transfer tehnologic și efectuează cercetări menite să acorde suport științific activităților de bază [3]. După cum observăm, din cele enunțate mai sus, incubatorul de afaceri presupune o infrastructură fizică sau existența unui spațiu adecvat, în vederea derulării afacerii. Potrivit opiniei noastre, este un concept limitativ, or incubatoarele virtuale, deși sunt localizate într-un spațiu virtual, pot veni cu un spectru larg de soluții viabile pentru rezidenții virtuali.

Termenul de incubator virtual nu este nou, bunăoară este amintit și în legislația românească, Legea privind incubatoarele de afaceri nr.

102 din 19 mai 2016 [4], unde se face o clasificare a tipurilor de incubatoare, cum ar fi: a) *incubator de afaceri cu portofoliu mixt* – vizează IMM-urile cu potențial de creștere dintr-o gamă largă de sectoare; b) *incubator de afaceri tehnologic* – care vizează IMM-urile cu potențial de creștere tehnologic; c) *incubator academic de afaceri* – care vizează IMM-urile a căror activitate rezidă în aplicarea sau utilizarea activității de cercetare-dezvoltare din cadrul unei universități ori institut de cercetare, sau dezvoltă inițiativa antreprenorială din mediul universitar, având ca obiectiv reținerea tinerilor în comunitate și comercializarea tehnologiilor elaborate și dezvoltate de studenți sau de facultate; d) *agroincubator de afaceri* – care vizează IMM-urile sau societățile agricole; e) *incubator de afaceri social*-ce folosește spiritul antreprenorial și inovația pentru a crea impact social; f) *incubator specific unui sector* – oferă toată gama de servicii necesare celor care au o idee fezabilă, aplicabilă într-un anumit sector, expresie a potențialului endogen existent în acel teritoriu; g) incubatorul virtual – ce oferă servicii de incubare prin internet, sub forma portalurilor de afaceri; h) *incubator pentru activități nonagricole în mediul rural*.

Incubatoarele business de bază pot fi divizate în două tipuri [6, p. 213]:

– incubatoare fără profit care alcătuiesc aproximativ 95% din total și circa 5% la sută formează incubatoarele pentru profit;

– incubatoarele fără profit includ: a) Incubatoare municipale care aparțin unei comunități și activitatea cărora este orientată spre asigurarea prosperității întregii comunități; b) Incubatoare academice care țin de o instituție universitară și care sunt mândrite de această instituție. Obiectivul comun al incubatoarelor academice este de a reține tinerii în comunitate și de a comercializa tehnologiile elaborate și dezvoltate de studenți sau de facultate; c) Incubatoare de dezvoltare comunitară care țin de ONG locale și activitatea cărora este orientată spre îmbunătățirea situației în comunitate; d) Incubatoare de interes special care sunt gestionate de agențiile internaționale pentru ajutor.

Conceptul incubatorului virtual îl găsim sistematizat în clasificarea făcută de cercetătoarea Mariana Doga Mîrzac [2, p. 163], prezentată astfel: după sursa de finanțare – incubatoare de stat, incubatoare

private, incubatoare mixte; după modelul operațional–incubatoarele „bricks and mortar”, incubatoare virtuale sau fără pereți, incubatoare mixte sau „venture incubator”, incubatoare tradiționale, incubatoare tehnologice, incubatoare universitare; după structura de servicii – incubatoare sociale, incubatoare culturale, incubatoare sectoriale, după locul amplasării – incubatoare urbane și incubatoare rurale.

Astfel, deși incubatorul virtual apare în aceste clasificări, părerea noastră este că, anume în situații de criză, incubatoarele virtuale pot veni cu recomandări și cu instrumente utile pentru a atenua efectele negative asupra întreprinderilor mici și mijlocii, sau poate crea un plan viabil pentru a începe o nouă afacere în situație de criză.

Potrivit unei note publicate de Banca Mondială [1], Criza COVID-19 a declanșat un șoc dublu cerere-ofertă și a afectat companiile din Moldova prin intermediul mai multor canale. Ceea ce a început ca o criză în sectorul sănătății a provocat o criză socioeconomică, nu doar din cauza pierderilor de vieți omenești, dar și din cauza consecințelor măsurilor de izolare. Măsurile de izolare, inclusiv distanțarea socială și ordinele de ședere la domiciliu, au obligat unele întreprinderi să oprească sau să restricționeze operațiunile. Restricțiile de deplasare și de transport, generând întreruperi în lanțurile de aprovizionare, au determinat disponibilitatea limitată de inputuri, agravând șocul negativ al aprovizionării. Efectul piețelor muncii a provocat o scădere a veniturilor și a consumului gospodăriilor casnice, determinând, în paralel, un șoc negativ al cererii [1]. În asemenea condiții, ar fi oportun crearea și dezvoltarea rapidă a unor incubatoare de afaceri virtuale, care ar putea oferi o serie de servicii de consultanță, studii, analize de piață, de altfel bune practici ale incubatoarelor tradiționale ar fi transferate în mediu virtual, ceea ce ar mări viteza de reacție a măsurilor luate.

Conform raportului Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova (în continuare RIAM) pentru anul 2019 [5, p. 4], beneficiarilor incubatoarelor de afaceri tradiționale li s-a oferit o serie de servicii logistice, tehnice și de consultanță. Cum ar fi:

- servicii de comunicare: asigurarea infrastructurii necesare comunicației: internet, telefonie;

- servicii de curățenie: curățarea și întreținerea sediului folosit de firmele incubate;
- servicii de asigurare a securității: aceste servicii se referă la mentenanța echipamentelor firmelor incubate;
- servicii secretariale: presupune trimiterea de faxuri, asigurarea corespondenței;
- servicii de recepție: asigurate de un recepționist angajat de incubator.

În cazul unui incubator tradițional, aceste servicii sunt bine-venite, în schimb, atragem atenția asupra serviciilor de consultanță oferite, care cu succes pot fi transferate ca fiind servicii de bază pentru un incubator virtual. Conform aceluși raport RIAM pentru anul 2019 [5, p. 5], s-a oferit: consultanță în inițierea afacerii; consultanță și asistență în elaborarea planurilor de afaceri și de marketing; consultanță în domeniul legislației; consultanță și instruire în managementul afacerilor; asistență pentru dezvoltarea de parteneriate naționale și internaționale; managementul resurselor umane; diseminarea informației cu privire la programele naționale și internaționale gestionate de Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor mici și mijlocii (în continuare ODIMM); diseminarea informației cu privire la oportunitățile oferite de alte programe/proiecte operaționale. Pentru anul 2020 în schimb ODIMM, prin intermediul programului GEA (Gestiunea Eficientă a Afacerii), a organizat o serie de instruirii în ce privește: aspecte legislative și normative privind gestiunea activității de întreprinzător, bazele tehnologiilor informaționale pentru afaceri, managementul afacerii, evaluarea activității antreprenoriale, marketing, evidența contabilă și fiscalitatea: modificări în cadrul normativ – post COVID-19, resursele financiare pentru IMM, tehnici de comunicare și negociere (bănci, parteneri, inst. de control), managementul riscurilor în afaceri, activități export-import, proceduri vamale, procedura de insolvență (aspecte teoretice și practice), medierea și arbitrajul în afaceri, E-Comerț, securitatea cibernetică a companiei-cerințe minime, protecția componentelor de mediu, gestionarea deșeurilor la întreprinderi, ecoauditul (EMAS) realizat în Uniunea Europeană,

etichetare ecologică reglementată de standardele ISO, asigurări și reasigurări.

Concluzii. Trecând printr-o criză globală de proporții, toate serviciile de consultanță, enumerate mai sus, ar fi imperativ necesare să fie incluse în lista serviciilor oferite de către incubatoarele virtuale la care am mai adăuga: consultanță cu precădere în domeniul legislației muncii și legislației fiscale, managementul în situații de criză al fluxului monetar, al stocurilor, al furnizorilor, al clienților, comunicarea în situație de criză cu clienții, cu personalul și furnizorii, evaluări ale politicilor de preț, de produs și de marketing. Astfel incubatorul de afaceri virtual devine o structură orientată spre susținerea afacerilor mici și mijlocii nou-înființate, cât și cele în curs de dezvoltare, o platformă virtuală care în timp rapid și util oferă servicii de consultanță, acoperind exhaustiv mai multe arii de interes economic.

Referințe:

1. BANCA MONDIALĂ, Moldova. *Actualizare economică* <https://www.worldbank.org/ro/country/moldova/brief/moldova-economic-update>, accesat 28.08.2020
2. DOGA-MÎRZAC, Mariana. *Gestiunea sistemului de finanțare a businessului mic și mijlocii în contextul dezvoltării proceselor economice/ Teza de doctor habilitat în științe economice*. Chișinău, 2015. 163 p.
3. Legea nr. 138 din 21-07-2007 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare, Publicat: 27-07-2007 în *Monitorul Oficial* nr. 107-111, art. 476, [online], https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=24980&lang=ro, accesat 28.08.2020
4. Legea privind incubatoarele de afaceri nr. 102 din 19 mai 2016. În: *Monitorul Oficial al României*. București nr. 393 din 23 mai 2016 [online] <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/178659>, accesat la data de 28.08.2020
5. Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova, raport anual 2019, p. 2, [online], <https://riam.md/wp-content/uploads/2017/05/Raport-Activitatea-RIAM-2019.pdf>, accesat 28.08.2020
6. CERTAN, Simion (coord), JALENCU, ș.a. *Management. Modalități de eficientizare*. Chișinău: CEP USM, 2007. 213 p.